

2019-04-10

Rapportens författare:

Charlotte Lundgren FD
Institutionen för kultur och kommunikation
Linköpings universitet

Slutrapport för projekt H1347083

”Utveckling av den didaktiska processen i ridundervisning: samspelet mellan ryttare, ridlärare och häst (Delstudie 2: ryttare-ridlärare)”

Formalia

Denna andra delstudie av kommunikation och pedagogik under privata ridträningar beviljades anslag (sammanlagt 850.000 kr) för två år med start 2014-01-01 och slut 2015-12-31. Det första året genomfördes studien i samarbete mellan Charlotte Lundgren/Linköpings universitet och Mari Zetterqvist Blokhuis/MZ Equitation. Zetterqvist Blokhuis lämnade projektet i samband med att hon blev antagen som doktorand vid Södertörns högskola. Arbetet i projektet har delvis legat nere på grund av att Lundgren varit sjukskriven. Av denna anledning beviljades projektet förlängd dispositionsrätt t.o.m. 2018-12-31.

Bakgrund

Ridning bygger på ett samspel mellan två olika individer, och framgången i ridning är beroende av en effektiv kommunikation mellan ryttare och häst. Samspelet påverkas av en mängd olika faktorer som exempelvis ryttarens fysik, kunskap och personlighet samt hästens rörelser och temperament (Meyners, 2004, Zetterqvist Blokhuis, 2004). Ett gott samspel är en förutsättning inte bara för goda prestationer på tävlingsbanan utan också för hästens välbefinnande genom minskad stress, frustrationer och risk för skador och olyckor (Visser et al, 2008). När missförstånd uppstår kan det i värsta fall leda till olyckor (Keeling et al, 1999), men också andra problem för ryttare och häst. Ekipagets samspel kompletteras i utbildningssammanhang av samspelet mellan ekipaget och en ridlärare/tränare. Träningens syfte är enkelt uttryckt att förbättra samspelet mellan ryttare och häst. Det är rimligt att påstå att en god relation mellan tränare och adepter (människor såväl som hästar) också är grundläggande för tränarnas förutsättningar att framgångsrikt bedriva näringsverksamhet, oavsett om de är anställda vid exempelvis en ridskola eller driver egen verksamhet.

På senare år har djurvälståndspå problem inom ridsporten aktualiserats, då många skador på ridhästar anses vara ridrelaterade. De orsaker som anges är bland annat okunskap, undermåliga träningsmetoder och användning av olämplig utrustning (McGreevy & McLean, 2010). Tränarnas kunskaper och insatser anses vara avgörande för den fortsatta utvecklingen (Warren-Smith & McGreevy, 2008). Studier av hur faktiska ridträningssituationer fungerar saknas emellertid.

Projektet sjuksattes för att lämna ett bidrag till kunskapen om hur samspelet mellan häst, ryttare och tränare går till, sett ur ett pedagogiskt och kommunikationsvetenskapligt perspektiv. Syftet med projektet i dess helhet är att ”...bidra till en förbättrad förståelse för den didaktiska utmaning som ridundervisning innebär, vilket i sin tur ger förutsättningar för en förbättrad utbildning av ridlärare/tränare och därigenom på sikt bättre prestationer och ökat välbefinnande för både ryttare och hästar.” (citat från ansökan). Under delstudie 1 samlades ett högkvalitativt material in, vilket har fortsatt analyserats inom delstudie 2. Syftet med delstudie 2 har dels varit att fördjupa kunskapen om hur kommunikationen mellan ryttare, häst och tränare förstås av deltagarna, med särskilt fokus på den multimodala interaktionen mellan ryttare och ridlärare/tränare, dels att utveckla beskrivningen av denna multimodala interaktion utifrån kommunikationsvetenskapliga och pedagogiska perspektiv.

2019-04-10

Material och metoder

Delstudien bygger på det material som samlades in under den första delstudien, då vi gjorde videoinspelningar av femton privata dressyrträningar, intervjuade de femton deltagande ryttarna samt de fem deltagande tränarna och tog fältanteckningar vid de femton inspelningstillfällena på de olika anläggningarna. I delstudie två är det i första hand videomaterialet som analyseras med utgångspunkt i interaktionsteoretiska begrepp, men denna analys grundas i analyser av intervjuerna med de fem tränarna. För en mer detaljerad beskrivning hänvisas till Slutrapporten för delstudie 1 (Lundgren, 2017).

Projektet utgår från ett konstruktivt undersökande perspektiv (*appreciative inquiry*, Bushe, 2011). Avsikten med projektet är alltså inte att utifrån en kritisk analys avtäckta dolda maktrelationer eller liknande, utan att fördjupa deltagarnas (och forskarnas) förståelse för den verksamhet som studerats för att därigenom möjliggöra en vidare utveckling av den. Utgångspunkten för såväl materialinsamling som analys kan beskrivas som kvalitativ (analysen utgår från att både mönster och avvikelser från ett mönster är relevanta för att förstå studieobjektet, Silverman, 2000), etnometodologisk (analysen utgår från ett deltagarperspektiv och är öppen för emergenta mönster som forskaren inte hade kunnat förutse, Heritage, 2004, Hutchby & Wooffitt, 2008) och kommunikationsetnografisk (analysen syftar till att beskriva både kommunikationssituationens former och dess ramar, Linell, 2011).

Etiska överväganden

Vid informationsmötet fick tränarna ett informationsmaterial som deras elever fick ta del av, där det framgick vad studien handlade om, att deltagande var frivilligt, att materialet skulle behandlas konfidentiellt och att deltagarna skulle aidentifieras vid publicering av resultaten, samt rätten att utan sanktioner dra tillbaka ett eventuellt samtycke till deltagande. Samtliga tränare rekryterade tre elever/ryttare var. Samtliga deltagares medgivande dokumenterades skriftligt (i två fall lämnades medgivandet av ryttarnas målsman) vid tidpunkten för datainsamlingen. Studiens utformning följer även i övrigt UNESCOs etiska riktlinjer (UNESCO, 2017).

Analysmetoder

Analysen av videoinspelningarna har skett i flera steg. Den första analysen av videoinspelningarna innebär att en så kallad videologg har upprättats (Lundgren, 2009), vilken dels utgör en beskrivning av det som sker i inspelningarna, dels gör det möjligt att tidsmärka intressanta sekvenser i inspelningarna och emergent koda dem utifrån syftet att identifiera olika kommunikativa resurser (Mondada 2016). I takt med att analysarbetet fortskridit har de sekvenser som bedömts vara mest intressanta att studera transkriberats. Både intervjuer och fältanteckningar har använts för att förfinas förståelsen av de träningstillfällena som har spelats in. Analysen av inspelningarna, där transkriptionen utgör en del av analysarbetet, syftar till att systematiskt beskriva de metoder deltagarna använder för att tillsammans föra verksamheten framåt (Heritage 2004, Hutchby & Wooffitt 2009) och hur dessa metoder kan förstås i relation till verksamheten som sådan (Linell 2011).

Resultat

I det följande presenteras resultat från de analyser som gjorts inom ramen för Delstudie 2 och den dialog med andra forskare som projektet lett till. Arbetet har resulterat i en peer-reviewad tidskriftsartikel, en populärvetenskaplig artikel, en populärvetenskaplig poster, två konferensbidrag, två workshop-presentationer samt ett inbjudet föredrag. Arbetet pågår med ytterligare en peer-reviewad tidskriftsartikel (se avsnittet Publikationer för detaljer).

Analysen av videoinspelningarna har rört sig i den absoluta framkanten av det interaktionsvetenskapliga forskningsfältet, vilket varit både en tillgång och en begränsning. Å ena sidan har det varit mycket stimulerande att utforska former för en multimodal transkription som på ett tillförlitligt sätt återger relevanta aspekter av det som sker i ett ridhus under en dressyrträning,

2019-04-10

och detta arbete har rönt mycket uppskattning när det presenterats för och diskuterats med kollegor i olika sammanhang. Å andra sidan har avsaknaden av en i forskarsamhället etablerad standard gjort arbetet mödosamt. I skrivande stund har standarden börjat formera sig lite tydligare, vilket lovar gott för publikationen av den artikel som handlar om instruktion genom beröring.

Interaktionen ryttare-ridlärare

I den artikel som publicerats i Scandinavian Sport Studies Forum (Lundgren 2017), en öppen internationell tidskrift som valdes eftersom den tillåter publikationer på svenska och därmed gör artikeln mer tillgänglig för praktikerna inom det studerade fältet, redogörs för hur ridlärarna/tränarna använder tre huvudtyper av kommunikativa resurser utöver de verbala:

1. verksamhetsspecifika onomatopoetiska uttryck
2. paralingvistiska resurser som takt, tempo och prosodi
3. fysiska resurser som den egna kroppen

De verksamhetsspecifika onomatopoetiska uttrycken, alltså smackningar och ptoooanden, används för att mana på eller lugna hästen, och tränaren kan med hjälp av dessa resurser göra sig till ställföreträdande ryttare (ibland mer eller mindre oreflekterat). De paralingvistiska resurserna används för att skapa en ökad förståelse hos ryttaren för hästens rörelser, och för att åstadkomma en förbättrad koordination av de hästens och ryttarens kroppar. När tränaren använder sin egen kropp så är syftet att på olika sätt representera antingen ryttaren, hästen eller ekipaget i dess helhet, och för att visa, problematisera och korrigera den kombination av rörelser, övergångar och figurer som tränaren önskar se, och som ibland ska realiseras på vissa bestämda platser i rummet. Enkelt uttryckt "mimar" tränaren ryttaren och/eller hästen för att på så vis iscensätta för ryttaren vad tränaren ser eller önskar se. Men tränaren kan också gripa in på ett mer handfast sätt, genom att kalla till sig ekipaget för att handgripligen, genom att röra vid ryttaren, visa exempelvis hur hon ska böja sin arm, placera sin skänkel eller bemöta att hästen gärna blir lite hängande i bettet. Just denna aspekt av tränarens multimodala kommunikation analyseras i en separat artikel (se nedan).

De kommunikativa resurserna kombineras på olika sätt, både sekventiellt och parallellt. En förklaring kan inledas verbalt och avslutas med en kroppsligt realiserad redogörelse för hur en viss rörelse ska se ut. En problematisering och/eller korrigering kan också genomföras på två (eller flera) temporala plan parallellt, där den verbala modaliteten bidrar till att ge kroppsliga modaliteter en viss mening, genom att tränaren till exempel verbalt förklarar vilken kropp (ryttarens, hästens eller bådas tillsammans) som representeras vid olika tidpunkter medan tränaren rör sig runt i ridhuset för att visa hur en perfekt volts runda form ska se ut och åstadkommas. Övergångarna mellan de kroppar som tränaren åskådliggör är oftast helt sömlösa. Tränarens kommunikation i ridhuset liknar på många sätt kommunikationen vid instruktion i pardans (se Keevallik 2010, 2013, 2015), men artikeln om tränarens kommunikativa resurser lyfter fram vissa aspekter som inte har beskrivits tidigare. Detta gäller inte minst hur takt kan användas både för att å ena sidan illustrera en riktig eller felaktig takt, och å andra sidan för att föreskriva en önskad takt.

Utöver att artikeln publicerats på svenska för att vara lätt att del av så har den också omarbetats till en populärvetenskaplig poster (se bilaga 1), som sitter uppsatt på det så kallade stalltorget på Smedstad ridsportcenter.

Resultatens implikationer för utbildningen av ridlärare och tränare behandlas i avsnittet Diskussion nedan.

I den artikel som är under arbete utvecklas en fördjupad analys av hur tränare genom att röra vid ryttaren instruerar ryttarna i hur de ska använda sina kroppar för att på bästa möjliga sätt kunna kommunicera och samarbeta med hästen. Artikeln bygger på analys av exempel där tränaren griper in i interaktionen mellan ryttare och häst och handgripligen visar ryttaren både hur hon inte ska

2019-04-10

göra och hur hon ska göra. Det handlar till exempel om att ta tag i tygeln och dra i den i riktning mot hästens mun för att simulera att hästen hänger på bettet, för att därefter instruera ryttaren om hur hon ska bemöta hästens handling. Men det handlar också om det omvända, det vill säga att tränaren tar tag i tygeln för att visa hur en ryttare gärna blir hängande i den ena tygeln och därefter instruerar ryttaren i konsten att förmedla ett jämnt tryck till hästens mun genom båda tyglarna.

Utöver att det är intressant att notera hur denna fysiskt medierade interaktion mellan tränare och ryttare är uppbyggd, är det naturligtvis intressant att diskutera interaktionen utifrån ett pedagogiskt perspektiv. Denna typ av handfasta praktiker kan förstås som en typ av *discursive scaffolding*, alltså sätt på vilka en lärare interagerar med en elev för att stötta dennas kunskapsutveckling och hjälpa henne att utföra handlingar som hon inte kunnat utföra denna stöttning förutan. Om den handfasta interaktionen föregåtts av verbala instruktioner vilka ryttaren inte förmått tillämpa, kan praktiken att stanna ekipaget och handgripligen instruera eleven ses som en didaktisk upptrappning. Den kan också ses som en mottagaranpassning, om tränaren går direkt till denna konkreta form av instruktion för att hen menar sig veta att just den här ryttaren har lättare för att ta till sig nya insikter på detta sätt. Det kan handla om att påvisa ett problem för ryttaren för att sedan föreskriva en lösning på problemet (*directive scaffolding*), men också om att påvisa ett problem för att göra det tillgängligt för gemensam reflektion/diskussion (*supportive scaffolding*) (jfr Silliman & Wilkinson, 1994). Men en handfast instruktion av detta slag kan också ses som ett uttryck för en tränares prefererade undervisningsstil – även om ingen tränare uteslutande använder handpåläggning för att instruera sina ryttare så använder vissa det relativt ofta och andra inte alls.

Denna artikel ansluter till en pågående vetenskaplig diskussion om hur vi kan förstå instruktioners former och funktioner och bidrar med en nydanande analys av förkroppsligade instruktioner som särskilt diskuterar och problematiserar fenomenet beröring. Arbetet med denna artikel har också varit mycket givande för den av NOS-HS finansierade serien av internationella workshops om hästassisterad terapi som Lundgren varit med och ordnat. De implikationer som resultaten som presenteras i denna artikel skulle kunna ha för hästars välfärd och för utbildningen av ridlärare och tränare behandlas i avsnittet Diskussion nedan.

Eftersom analysen av interaktionen är det spår som har mest att tillföra till det vidare samtalet om hur ridning (och andra praktiska färdigheter) kan läras ut har frågan om träningstillfällenas uppbyggnad lagts på hyllan tills vidare. Planen är dock att återvända till denna fråga inom ramen för den monografi som planeras som en sammanfattning av all kunskap som projektet bidragit till att utveckla.

Andra resultat av projektet

Utöver de resultat som presenteras ovan, det vill säga resultat från analyserna av materialet, har arbetet med projektet också haft en starkt positiv inverkan på Lundgrens samarbete med andra forskare och på den humanistisk-samhällsvetenskapliga hästforskarmiljön både nationellt och vid LiU.

Mars 2016	Digital media, body and identity. International workshop on multimodal interaction analysis Stockholm University	Presentation av ny transkriptionsmetod
Mars 2016	HumSamHäst@LiU-seminarium	Presentation av projektet (delstudie 2)
Nov 2017	Copenhagen Multimodality Day	Presentation av projektet
Feb 2018	HumSamHäst@LiU-seminarium	Diskussion av ansökan till FORTE

2019-04-10

Mars 2018	HumSamHäst@LiU-seminarium	Diskussion av artikelmanus
Juni 2018	HumSamHäst@LiU-seminarium	Diskussion av nya projekt inför höstens utlysningar
Nov 2018	Moving with horses, internationell workshop i Helsingfors	Diskussion av artikelmanus

Lundgren leder sedan våren 2016 det nyinstiftade seminariet HumSamHäst@LiU vid Institutionen för kultur och kommunikation, LiU. Där samlas hästintresserade forskare och studenter, primärt från humsam-området, tre till fyra gånger per termin för att delta i presentationer och diskussioner av forskningsprojekt om människor och hästar. Seminariet är öppet för allmänheten. Under projektperioden har sex tvärvetenskapliga forskare inom humsam-området regelbundet träffats, och från och med hösten 2018 definieras gruppen som en forskargrupp inom forskningsmiljön Språk och kultur i Europa. Under våren 2018 har HumSamHäst istället ordnat arbetsseminarier för diskussion av manus och ansökningar. Vid det sista seminariet lades en för forskargruppen gemensam strategi upp för ansökningar riktade mot flera olika finansiärer. Glädjande nog har ett av dessa projekt redan finansierats (Torsten Söderbergs Stiftelse, Hovslagare och veterinärer vid svenska regementen under 1800-talet, projektledare Victoria Pihlgren), och ett annat (FORTE projekt och VR projekt, Funka till häst, projektledare Marie Gustavsson) är fortfarande under utvärdering. Under hösten 2018 flyttades seminarierna till Smedstad ridsportcenter, som en del i en ambition att göra forskningen mer tillgänglig för praktikerna. Där presenterade gruppens forskare resultat från sin egen forskning vid tre tillfällen för en publik bestående av ryttare, föräldrar, tränare och ridlärare.

Arbetet med projektet har också lett till att Lundgren etablerat en god kontakt med internationella humsam-hästforskare. Under projektperioden har detta resulterat bland annat i att Lundgren blev inbjuden att föreläsa på den pedagogiska fakulteten vid Western University i Kanada. Lundgren har också haft den kanadensiska professorn i antropologi Kendra Coulter på besök här i Linköping vid två tillfällen (dels för att föreläsa vid institutionens högre seminarium, dels för att samla in data till en pågående studie om djurvälstånd). Tillsammans med kollegorna i Equine Research Network UK har Lundgren förberett och genomfört konferensen Equine Cultures in Transition 2018 (som ägde rum i juni), och tillsammans med docent Katherine Dashper vid Leeds Beckett University har hon påbörjat ett gemensamt forskningsprojekt som handlar om äldre ryttares relationer till hästar och ridning. Vidare skriver hon tillsammans med två interaktionsforskare från USA respektive Irland på en artikel om multimodal interaktionsanalys av interaktionen inom idrott (en spin-off på hennes presentation av delstudie 2 vid en idrottsvetenskaplig konferens i Bloomington, Indiana).

Diskussion

I ett utomvetenskapligt perspektiv kan detaljerade beskrivningar som de som presenterats inom ramen för den andra delstudien förhoppningsvis bidra till att de verksamma inom fältet bättre kan sätta ord på sin praktiska klokhet som tränare/ridlärare, åtminstone vad gäller de aspekter som kommer till uttryck i de studerade tränarnas praktik. Det överordnade målet med projektet är ju att bidra till den professionella utvecklingen bland ridlärare/tränare för att på så sätt både lägga grunden för en god affärsmässighet i form av nöjda kunder och förbättra hästvälfärden. Tränare och ridlärare har en tendens att underskatta komplexiteten i sitt eget arbete, vilket inte är ovanligt i yrken som uppfattas som primärt praktiska.

Tränarna som deltar i studien synes ha ganska olika undervisningsstilar, det vill säga de har olika preferenser för de kommunikativa resurser som är tillgängliga inom ramen för den kommunikativa aktivitetstypen privat dressyrträning. Eftersom materialet består av tre träningar med respektive tränare går det också att se att de i olika grad anpassar sitt sätt att undervisa, inklusive

2019-04-10

användningen av olika kommunikativa resurser, efter ryttaren.

Ur ett utbildningsperspektiv blir det relevant att fundera över hur tränarna kan stötta i att reflektera över sina egna preferenser. Kamratauskultationen under utbildningen skulle till exempel kunna innefatta även denna typ av aspekter. Tränarna skulle under utbildningen också kunna uppmuntras att öva sig i att använda resurser som de kanske inte brukar använda. Med en bred verktygslåda är det lättare att anpassa sig efter ryttarnas individuella behov och preferenser. Delstudiens resultat kan förhoppningsvis inspirera både till reflektioner hos den enskilda tränaren över hur kommunikationen i ridhuset går till och till erfarenhetsutbyte tillsammans med kollegor, där man kan jämföra och diskutera olika kommunikativa praktiker – inte bara olika ridövningar – och vilka implikationer dessa kan ha för en ryttares lärande, för hästvälståndet och för ”kundnöjdheten”. Så småningom kanske den fördjupade kunskapen som ett sådant professionsutvecklande arbete leder till kan inkorporeras i tränar- och ridlärarutbildningar liksom i litteratur riktad till den som vill förkovra sig på egen hand.

Undervisning och träning av hästar och ryttare är i stor utsträckning ett ensamarbete. Under rubriken Slutsatser nedan presenteras därför en modell för kompetensutveckling, som blivande och aktiva ridlärare och tränare kan använda för att tillsammans med en kollega utmana förgivettaganden och få syn på sina egna undervisningspraktiker. Ridlärare och tränare som kontinuerligt reflekterar över sin kommunikativa praktik och diskuterar den med kollegor kommer sannolikt att uppfattas som mer insiktsfulla och kompetenta både av ryttare och kollegor, och därmed ha bättre förutsättningar för att lyckas i sin profession. Aktiv reflektion över dessa aspekter ger också bättre förutsättningar för en god hästvälstånd, eftersom tränare och ridlärare som förhåller sig aktivt till de sätt på vilka de undervisar kommer att vara mer benägna att ta till sig av till exempel ett förändrat kunskapsläge avseende hästars inläring, skadliga träningsformer, bättre pedagogik och så vidare. Ju bättre man känner sig egen praktik, desto bättre rustad är man att både förhålla sig kritiskt till den och svara på frågor om densamma. Detta är särskilt viktigt när det omgivande samhället ställer sig skeptiskt till vissa inslag i ridsporten, som exempelvis vissa träningsformer eller typer av hjälpmedel, samtidigt som kunskapsläget utvecklas snabbt. Ridsportförbundet, riksanslagningarna och andra utbildningsanordnare bör därför inkludera resultaten från detta projekt (och annan humsam-hästforskning med fokus på ridning och ridträning) i sina utbildningar.

Publikationer

Lundgren, C. Manus. *The instructive touch. Embodied instructions in equestrian dressage training*. Ska skickas in till Journal of Pragmatics.

Lundgren, C. 2018. *Embodied instruction in dressage training*. Paper presenterat vid workshopen Moving with horses 2018, Helsingfors universitet, Finland.

Lundgren, C. 2018. *Teaching 'feel': Multimodal interaction, pedagogy and welfare in equestrian training*. Invited speaker at the Faculty of Education, Western University, Ontario, Canada.

Lundgren, C. 2018. *The Instructive Touch: Tactile and Kinaesthetic Resources Deployed by Coaches in Dressage Training*. Paper presented at the International Association for Communication in Sports Conference (IACS) 2018, Bloomington (IN), USA.

Lundgren, C. 2018. *Skickliga dressyrtränare förklarar med både ord, röst och kropp*. [Skilled dressage trainers use their words, their voice and their bodies to explain] Idrottsforskning.se. <https://www.idrottsforskning.se/skickliga-dressyrtranare-forklarar-med-bade-ord-rost-och-kropp/> [Accessed 2018-09-21] (invited paper).

2019-04-10

Lundgren, C. 2017. Ridtränares multimodala kommunikation. [Multimodality in dressage coaching] *Scandinavian Sport Studies Forum* 8: 67-86.

Lundgren, C. 2017. *Haptics in horse-rider-trainer interaction*. Paper presented at the 6th New Zealand Discourse Conference, Dec 6-9, 2017. Auckland University of Technology, New Zealand.

Lundgren, C. 2017. *Applied linguistics in the service of equestrian studies*. Paper presented at the Nordic workshop "Teori och praktik i humsam-hästforskning" [Theory and Practice in Horse-Human Relations Research], Linköpings universitet.

De papers som inte publicerats av konferensarrangören har tillgängliggjorts via Lundgrens sidor på Researchgate.net (https://www.researchgate.net/profile/Charlotte_Lundgren) och Academia.edu (<https://liu-se.academia.edu/CharlotteLundgren>).

Slutsatser

Undervisning och träning av hästar och ryttare är i stor utsträckning ett ensamarbete. Ridlärare och tränare har möjlighet att utveckla sin kompetens genom att enskilt reflektera över sin egen kommunikativa praktik, men de flesta tycker att det är mer givande att göra det i samarbete med kollegor. Kamrat-auskultation, alltså att titta på när en kollega genomför en eller ett par träningar, är en god utgångspunkt. Spela gärna in med video! En enkel inspelning med hjälp av mobiltelefonens kamera duger fint för detta syfte.

Modellen nedan kan tillämpas vid såväl informella som formella lärandetillfällen.

1. Spela in din kollega när hen undervisar/tränar ryttare. Ta gärna anteckningar samtidigt, så att du fångar de intryck och tankar du får i stunden.
2. Avsätt en tid i nära anknytning till inspelningstillfället och dela med dig av dina reflektioner till din kollega.
3. Se om ni kan identifiera några av de kommunikativa resurser och typer av scaffolding-tekniker din kollega använder, och fundera på om hen väljer dessa aktivt och i så fall varför hen väljer just dessa.
4. Reflektera över vilka konsekvenser valen kan få för ryttarens förmåga att utvecklas och för hästens välfärd.
5. Kom ihåg att det inte handlar om rätt eller fel, utan om att bättre förstå hur din kollega undervisar och vilka förbättringspotentialer som eventuellt finns.

Upprepa steg 1-5 på din hemmaplan, så att du får ta del av din kollegas tankar om din praktik och stimulera dina egna reflektioner.

Ridlärare och tränare som kontinuerligt reflekterar över sin kommunikativa praktik och diskuterar den med kollegor kommer sannolikt att uppfattas som mer insiktsfulla och kompetenta både av ryttare och kollegor, och därmed ha bättre förutsättningar för att lyckas i sin profession. Aktiv reflektion över dessa aspekter ger också bättre förutsättningar för en god hästvälfärd, eftersom tränare och ridlärare som förhåller sig aktivt till de sätt på vilka de undervisar kommer att vara mer benägna att ta till sig av till exempel ett förändrat kunskapsläge avseende hästarnas inlärning, skadliga träningsformer, bättre pedagogik och så vidare. Ju bättre man känner sig egen praktik, desto bättre rustad är man att både förhålla sig kritiskt till den och svara på frågor om densamma. Detta är särskilt viktigt när det omgivande samhället ställer sig skeptiskt till vissa inslag i ridsporten, som exempelvis vissa träningsformer eller typer av hjälpmedel, samtidigt som kunskapsläget utvecklas snabbt. Ridsportförbundet, riksanslagningarna och andra utbildningsanordnare bör därför inkludera resultaten från detta projekt (och annan humsam-hästforskning med fokus på ridning och ridträning) i sina utbildningar.

2019-04-10

Resultatförmedling till näringen

Populärvetenskaplig föreläsning för personal och ryttare vid Smedstad ridsportcenter december 2017 och våren 2018 baserade på arbetet med delstudien.

Öppna seminarier i HumSamHäst@LiUs regi.

Populärvetenskapliga posters baserade på projektets publikationer.

Nyutvecklad, helt onlinebaserad kurs vid LiU "Hästkulturer i förvandling 7,5 hp" som gavs för första gången vårterminen 2019 där artiklar från projektet ingår som kurslitteratur.

Referenser

- Bushe, G.R. 2011. Appreciative inquiry: Theory and critique. I: Boje, D, Burnes, B. och Hassard, J. (red.) *The Routledge Companion To Organizational Change*. Oxford: Routledge.
- Heritage, J. 2004. Conversation analysis and institutional talk: analysing data, I: Silverman, D (red.) *Qualitative research: Theory, method and practice*. London: Sage Publications.
- Hutchby, I. and Wooffitt, R. 2008. *Conversation analysis*. Chichester, U.K.: Polity Press.
- Keeling, L.J., Blomberg, A., Ladewig, J., 1999. Horse-riding accidents: when the human-animal relationship goes wrong! In: *Proceedings of the 33rd International Congress of the International Society of Applied Ethology*, Lillehammer, Norge.
- Linell, P. 2011. *Samtalskulturer: Kommunikativa verksamhetstyper i samhället*. Volym 1. Studies in language and culture 18. Linköping: Institutionen för Kultur och Kommunikation, Linköpings Universitet.
- Lundgren, C. 2009. *Samarbete genom samtal. En samtalsanalytisk studie av teamkonferenser inom smärtrehabilitering*. Studies in Language and Culture 14. Linköping studies in arts and science 483. Linköping: Linköpings universitet.
- Lundgren, C. 2017 *Slutrapport för projekt H1247206 "Utveckling av den didaktiska processen i ridundervisning: samspelet mellan ryttare, ridlärare och häst 1"*. Rapport publicerad digital på <http://www.lantbruksforskning.se/projektbanken>.
- Meyners, E. 2004. *Effective Teaching and Riding*. Goals Unlimited Press, Montana.
- McGreevy, P.D. och McLean, A. 2010. *Equitation Science*. Malaysia: Wiley Blackwell.
- Mondada, L. 2016. Challenges of multimodality: Language and the body in social interaction. *Journal of Sociolinguistics* 20(3):336–366.
- Silliman, E., & Wilkinson, L. C. (1994). Discourse scaffolds for classroom intervention. In G. Wallach, & K. Butler (Eds.), *Language learning disabilities in school-age children and adolescents* (1 ed., pp. 27). Pearson Higher Education.
- Silverman, D. 2000. *Doing qualitative research*. London: Sage Publications.
- UNESCO. 2017. *Code of conduct and ethical guidelines for social science research*. www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/.../Soc_Sci_Code.pdf [nedladdad 2017-05-09]
- Visser, E.K., Van Reenen, K.G, Zetterqvist Blokhuis, Morgan, K, Hassmén, P, Rundgren, M, och Blokhuis, H.J. 2008. Does Horse Temperament Influence Horse – Rider Cooperation? *Journal of Applied Animal Welfare Science* 11: 267-284.
- Warren-Smith, A.K. och McGreevy, P.D. 2008. Equestrian Coaches' Understanding and Application of Learning Theory in Horse Training. *Anthrozoös* 21(2):153-162.
- Zetterqvist Blokhuis, M. 2004. *Pedagogik för ridlärare*. Ridskolan Strömsholm, Västerås.

Ridlärare använder både rösten och kroppen för att kommunicera

Charlotte Lundgren

Smedstads "egen" forskare Charlotte Lundgren visar i en forskningsartikel hur ridlärare använder både rösten och kroppen när de kommunicerar med sina elever under ridlektioner.

Charlotte, som är kommunikationsforskare på Linköpings universitet, berättar i artikeln att hon undersökt privatlektioner i dresstyr, men menar att det finns stora likheter mellan privatlektioner och ridskolektioner när det gäller tränarnas/ridlärarnas sätt att kommunicera med sina elever.

– Även om det är fler elever i ridhuset samtidigt under en ridskolektion har jag lagt märke till att ridlärarna på Smedstad använder samma sätt att kommunicera som tränarna i min undersökning, förklarar Charlotte. Och det är ju inte så konstigt, fortsätter hon, eftersom syftet med undervisningen är densamma, nämligen att lära ryttarna att rida bättre.

Ridlärarna kommunicerar självklart med sina elever med hjälp av det talade språket, för att gå igenom hur en övning är upplagd eller för att förklara för en ryttare hur hen kan tänka för att övningen ska gå bättre. Men ridlärare använder också många andra sätt att kommunicera. I artikeln delas de in i ljudhärmande uttryck, paralingvistiska resurser och kroppsliga resurser.

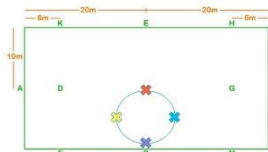
Ljudhärmande uttryck är de ljud som man gör med rösten och som används för att mana på hästen (*smackningar* av olika slag), och för att lugna hästen eller signalera att den ska sänka tempot eller intensiteten (främst *ptro:anden* men även den engelska motsvarigheten *whoa*).

Paralingvistiska resurser är olika sätt att variera hur det man säger låter, till exempel om man pratar fort, starkt eller högt, eller om man förlänger vissa stavelser. Ett exempel är när ridläraren säger "Voooooalt!". Med hjälp av detta uttal, som är väldigt annorlunda jämfört med hur man i vardagsspråket säger volter, talar ridläraren om exakt när ryttarna ska svänga in på voltspåret (nämligen vid den sista stavelsen "a").

Ett annat exempel är när ridlärare följer rytmen av hästens steg i till exempel en skänkelvikning och säger "bra, bra, bra, bra" i exakt samma takt som hästen trampar över med det ena frambenet framför det andra. Tränarna i undersökningen menar att de använder denna typ av taktmässig upprepning bland annat för att visa för ryttaren vilken takt hästen håller, eftersom många ryttare tycker att det är svårt att känna hästens steg.

Kroppsliga resurser är något som också är en viktig del i ridlärarens kommunikation, både när de rör sig runt i ridhuset och när de står stilla och undervisar.

Att flytta sig runt i ridhuset är ett sätt att använda kroppen som resurs i kommunikationen. När ridläraren går igenom en övning, till exempel en caprilli-bana, är det vanligt att hen själv går hela banan samtidigt som hen förklarar vad ryttarna ska göra på de olika platserna på ridbanan. Men det kan också handla om att ridläraren visar hur ryttarna ska få en rund 10 meters-volt, genom att de går ett volt-spår samtidigt som de förklarar hur ryttaren ska tänka:

Ridläraren instruerar muntligt samtidigt som hen instruerar genom att förflytta sin kropp utmed voltspåret. Vid varje kryss stannar ridläraren upp och ger en instruktion, samtidigt som hen understryker begreppet vändpunkt genom att stampa till med foten.

Exempel Precis när ridläraren är vid det lila krysset säger hen "här är en vändpunkt", och vid det blåa "här är en vändpunkt och se nu till att du inte passerar medellinjen vid nästa", och vid det röda "här är nästa vändpunkt" och så vid det gula "och här är en" och när hen är tillbaka vid det lila krysset ute på spåret "och den sista är här vid spåret och där ska du rakt rikt hästen igen".

Att spela hästen, ryttaren eller både hästen och ryttaren på samma gång, är också ett viktigt sätt för ridlärare att kommunicera, både i och utanför ridhuset. Dessutom kan de snabbt växla mellan de olika rollerna, så att de ena sekunden spelar hästen för att i nästa spela ryttaren.

På bilden nedan ser vi en (anonymiserad) ridlärare som under en teori-lektion spelar rollen av en häst som gör en rörelse *öppna*. Anledningen till att det inte räcker att förklara muntligt är att det är svårt att i exakt detalj förklara hur en rörelse ska utföras eller hur någonting ska kännas. Där måste det talade språket kompletteras med de kroppsliga resurserna.

Ridläraren spelar rollen av en häst som gör en öppna. Armarna utgör hästens framben och beinen utgör hästens bakben.

Ridlärare använder alltså den egna kroppen samtidigt som de förklarar muntligt, bland annat för att visa hur en viss rörelse eller övning ska se ut, eller för att visa ett problem och hur lösningen på problemet kan se ut.

Undersökningen baseras på videoinspelningar där fem olika tränare undervisar tre ekipage vardera. Totalt är det 15 träningar som spelats in och analyserats. Varje träning spelades in med tre olika kameror, för att få bra bild och ljud oavsett var i ridhuset tränaren och ekipaget befann sig. De deltagande ryttarna och ridlärarna har också fått berätta om hur de tänker kring ridning och träning.

Undersökningen ingår i ett projekt som handlar om kommunikation och lärande i dresstyrträning. Projektet finansieras av Stiftelsen Hästforskning och Centrum för idrottsforskning. Projektet har gett upphov till flera forskningsartiklar.

Författare till artikeln

Författaren till forskningsartikeln heter Charlotte Lundgren, lektor vid Institutionen för Kultur och kommunikation, Linköpings universitet.

Hitta forskningsartikeln

Artikeln publicerades i den vetenskapliga tidskriften Scandinavian Sport Studies Forum och finns att läsa på nätet.

Den här populärvetenskapliga sammanfattningen är skriven av Charlotte Lundgren, ansvarig för samarbetet mellan Linköpings universitet och Smedstad ridsportcenter.